

**ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ**

**КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

В.о. першого заступника  
начальника Інституту  
майор внутрішньої служби  
\_\_\_\_\_ Н.С. Калашник  
\_\_\_\_\_.\_\_\_\_\_ 2017 рік

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ОСОБИСТОСТІ ПП ГСЕ.1.1.13**

за спеціальністю (053) Психологія

факультет заочного навчання та післядипломної освіти

Робоча програма з навчальної дисципліни «Сучасні теорії особистості» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 053 «Психологія» ступеня вищої освіти магістр, за заочною формою навчання.

Розробник: Бойко-Бузиль Юлія Юріївна, професор кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від \_\_\_\_ . \_\_\_\_ . 2017 року № \_\_\_\_

Професор кафедри практичної психології

\_\_\_\_\_ Ю.Ю. Бойко-Бузиль

Схвалено науково-методичною радою Інституту кримінально-виконавчої служби

Протокол від \_\_\_\_ . \_\_\_\_ . 2017 року № \_\_\_\_

Голова науково-методичної ради \_\_\_\_\_ Н. С. Калашник

## 1. Програма навчальної дисципліни

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни є основні положення та диференційовані особливості сучасних теорій особистості.

### **Міждисциплінарні зв'язки:**

*Забезпечуючі дисципліни:* теоретико-методологічні проблеми юридичної психології; профілактика психічних розладів працівників ДКВС.

*Забезпечувані дисципліни:* практична психологія в організаціях та на виробництві, психологічний супровід професійної діяльності в організаціях та на виробництві, методика психологічного консультування та психокорекція.

### **Мета та завдання навчальної дисципліни**

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасні теорії особистості» є формування системи знань про теоретико-методологічні основи психологічних концепцій та теорій особистості.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасні теорії особистості» є:

- засвоїти основні концептуальні положення теорії особистості;
- розширити уявлення про сучасний стан та актуальні проблеми психологічних теорій особистості;
- визначити умови становлення, функціонування та розвитку особистості;
- засвоїти фактори, що сприяють особистісному зростанню та самореалізації.

**Мова навчання:** українська мова.

**Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти** можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри практичної психології які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою k\_ppp@ukr.net.

### **Структура навчальної дисципліни**

#### **Розділ 1. Теоретико-методологічні проблеми теорій особистості**

##### **Тема 1. Сутність та класифікація теорій особистості**

Психологія особистості як галузь науки. Предмет дослідження психології особистості. Історія дослідження особистості та її основні періоди: філософсько-літературний, клінічний, експериментальний. Визначення і зміст поняття особистість. Співвідношення понять людина, індивід, особистість, індивідуальність. Поняття структури особистості. Компоненти структури особистості. Поняття теорії особистості. Функції теорії особистості. Компоненти теорії особистості (структура особистості, мотивація, розвиток особистості, психопатологія, психічне здоров'я, зміна особистості за допомогою терапевтичних впливів). Параметри ефективності теорії особистості. Специфічні критерії оцінки психологічної теорії особистості (широта охоплення різноманітних феноменів, економічність теорії, евристична цінність теорії, можливість верифікації, внутрішня узгодженість теорії). Класифікація теорій особистості. Психологічні і соціологічні теорії особистості.

##### **Тема 2. Зарубіжні теорії особистості**

1. Психоаналіз З. Фрейда. Аналітична психологія К. Юнга. Індивідуальна психологія А. Адлера. Теорія особистості Е. Еріксона. Соціокультурна

психологія К. Хорні. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Епігенетична теорія розвитку особистості Е. Еріксона. Диспозиційна теорія особистості Г. Оллпорта. Теорія типів особистості Г. Айзенка. Структурна теорія рис особистості Р. Кеттела. Теорія оперантного навчання Б. Скіннера. Теорія розвитку мислення в онтогенезі Ж. Піаже. Теорія особистісних конструктів Дж. Келлі. Теорія поля К. Левіна. Теорія самоактуалізації А. Маслоу. Феноменологічна теорія К. Роджерса. Особистість у логотерапії В. Франкла. Екзистенційна психологія Р. Мея. Соціально-когнітивна теорія особистості А. Бандури. Теорія соціального навчання Дж. Роттера. Психологія свідомості В. Джемса. Особистість в описовій психології В. Дільтея й Е. Шпрангера. Філософія і теорія особистості Дж. Морено. Транзактний аналіз Е. Берна. Трансперсональна психологія С. Грофа. Конкретна теорія особистості Ж. Політцера. Оргонна теорія В. Райха. Персонологія Г. Мюррея. Розуміюча психологія Є. Шпрангера. Психосинтез Р. Ассаджіолі. Антропологічна теорія особистості Ч. Ломброзо. Психологія самості Г. Когути. Структуралізм Ж. Лакана.

### Тема 3. Вітчизняні теорії особистості

Рефлексологічна теорія В. Бехтерева. Концепція особистості в теорії установки Д. Узнадзе. Системний підхід до вивчення особистості Б. Ломова. Естетико-філософська концепція особистості М. Бахтіна. Теорія інтегральної індивідуальності В. Мерліна. Теорія формування особистості в онтогенезі Л. Божович. Суб'єктивно-особистісна концепція К. Абульханової-Славської. Концепція особистості А. Ковальова. Теорія персоналізації особистості А. Петровського. Історико-еволюційний підхід до особистості А. Асмолова. Мультиоб'єктна теорія особистості В. Петровського. Сенсова сфера особистості в теорії Б. Братуся. Концепція диспозиційної регуляції соціальної поведінки особистості В. Ядова. Генетична теорія особистості С. Максименка.

## 2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань Соціальні та поведінкові науки 05	Нормативна	
	Спеціальність Психологія 053		
Кількість розділів – 3	Спеціалізація: психолог в організаціях та на виробництві	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90			6-й
		Семестр	
Тижневих годин для заочної форми навчання:	Ступінь вищої освіти: Магістр	Лекції	
			6 год.
		Семінарські	

аудиторних – самостійної роботи студента –		4 год.
	Практичні	
		2 год.
	Самостійна робота	
		78 год.
	Вид контролю:	
	Залік	

### 3. Структура залікового кредиту (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		л	п	сем	с.р.		л	п	сем	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<b>Розділ 1. Теоретико-методологічні проблеми теорії особистості</b>										
Тема 1. Сутність та класифікація теорій особистості						30	2	2		26
Тема 2. Зарубіжні теорії особистості						30	2		2	26
Тема 3. Вітчизняні теорії особистості						30	2		2	26
Разом за розділом 1						90	6	2	4	78
Залік										
<b>Усього годин</b>						90	6	2	4	78

### 4. Плани семінарських та практичних занять

#### Розділ 1. Теоретико-методологічні проблеми теорії особистості

#### Тема 1. Сутність та класифікація теорій особистості

##### *Завдання до практичного заняття*

1. Провести і проаналізувати результати дослідження сенсожиттєвих орієнтацій особистості (Слотина Т. В. Психологія личности: Учеб. пособие – СПб.: Питер, 2008. – С. 252-256)
2. Провести і проаналізувати результати дослідження самовідношення за методикою С. Пантілеєва (Слотина Т. В. Психологія личности: Учеб. пособие – СПб.: Питер, 2008. – С. 272-278)

#### Тема 2. Зарубіжні теорії особистості

##### *Питання до семінарського заняття*

1. Підготувати інформаційні повідомлення про зарубіжні теорії особистості
2. Здійснити порівняльний аналіз зарубіжних теорій особистості, представити отримані результати у вигляді схеми або таблиці
3. Визначити актуальні проблеми зарубіжних теорій особистості

#### Тема 3. Вітчизняні теорії особистості

##### *Питання до семінарського заняття*

1. Підготувати інформаційні повідомлення про вітчизняні теорії особистості

2. Здійснити порівняльний аналіз вітчизняних теорій особистості, представити отримані результати у вигляді схеми або таблиці
3. Визначити актуальні проблеми вітчизняних теорій особистості

### **5. Завдання для самостійної роботи**

Самостійна робота здобувачів передбачає підготовку рефератів та інформаційних повідомлень; роботу з конспектами, методичними розробками, підручниками, посібниками, періодичною та монографічною науковою літературою з веденням записів або конспектуванням необхідного матеріалу; складання словника навчальної дисципліни; розробку тестових завдань та мультимедійних презентацій з тем навчальної дисципліни.

*Теми реферативних повідомлень:*

1. Критерії особистості, що сформувався за Л. Божович
2. Історія досліджень Е. Кречмера і У. Шелдона
3. Психологія самості
4. Зріла особистість та її характеристика
5. Теорія особистості у психоаналітичній селф-психології
6. Теорію когнітивного диссонанса Л. Фестингера
7. Когнітивно-афективна теорія особистості У. Мішела
8. Стимул-реактивна теорія особистості Дж. Долларда та Н. Міллера
9. Факторна теорія особистості Дж. Гілфорда
10. Орієнтири у багатоманітті персонологічних визначень особистості

### **6. Індивідуальні завдання**

Індивідуальні завдання не передбачено робочим навчальним планом.

### **7. Методи навчання та контролю**

Методи навчання: частково-пошукові, репродуктивні, інтерактивні.

Методи контролю: поточний та підсумковий контроль.

### **8. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю**

1. Психологія особистості як галузь науки
2. Історія дослідження особистості та її основні періоди: філософсько-літературний, клінічний, експериментальний
3. Визначення і зміст поняття особистість
4. Співвідношення понять людина, індивід, особистість, індивідуальність
5. Поняття структури особистості
6. Компоненти структури особистості
7. Поняття теорії особистості
8. Функції теорії особистості
9. Компоненти теорії особистості (структура особистості, мотивація, розвиток особистості, психопатологія, психічне здоров'я, зміна особистості за допомогою терапевтичних впливів)
10. Параметри ефективності теорії особистості

11. Специфічні критерії оцінки психологічної теорії особистості (широта охоплення різноманітних феноменів, економічність теорії, евристична цінність теорії, можливість верифікації, внутрішня узгодженість теорії)
12. Класифікація теорій особистості
13. Психологічні і соціологічні теорії особистості
14. Психоаналіз З. Фрейда
15. Аналітична психологія К. Юнга
16. Індивідуальна психологія А. Адлера
17. Теорія особистості Е. Еріксона
18. Соціокультурна психологія К. Хорні
19. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма
20. Епігенетична теорія розвитку особистості Е. Еріксона
21. Диспозиційна теорія особистості Г. Оллпорта
22. Теорія типів особистості Г. Айзенка
23. Структурна теорія рис особистості Р. Кеттела
24. Теорія оперантного навчання Б. Скіннера
25. Теорія розвитку мислення в онтогенезі Ж. Піаже
26. Теорія особистісних конструктів Дж. Келлі
27. Теорія поля К. Левіна
28. Теорія самоактуалізації А. Маслоу
29. Феноменологічна теорія К. Роджерса
30. Особистість у логотерапії В. Франкла
31. Екзистенційна психологія Р. Мея
32. Соціально-когнітивна теорія особистості А. Бандури
33. Теорія соціального навчання Дж. Роттера
34. Психологія свідомості В. Джемса
35. Особистість в описовій психології В. Дільтея й Е. Шпрангера
36. Філософія і теорія особистості Дж. Морено
37. Транзактний аналіз Е. Берна
38. Трансперсональна психологія С. Грофа
39. Конкретна теорія особистості Ж. Політцера
40. Оргонна теорія В. Райха.
41. Персонологія Г. Мюррея
42. Розуміюча психологія Є. Шпрангера
43. Психосинтез Р. Ассаджіолі
44. Антропологічна теорія особистості Ч. Ломброзо
45. Психологія самості Г. Когута
46. Структуралізм Ж. Лакана
47. Рефлексологічна теорія В. Бехтерева
48. Концепція особистості в теорії установки Д. Узнадзе
49. Системний підхід до вивчення особистості Б. Ломова
50. Естетико-філософська концепція особистості М. Бахтіна
51. Теорія інтегральної індивідуальності В. Мерліна
52. Теорія формування особистості в онтогенезі Л. Божович
53. Суб'єктивно-особистісна концепція К. Абульханової-Славської

54. Концепція особистості А. Ковальова
55. Теорія персоналізації особистості А. Петровського
56. Історико-еволюційний підхід до особистості А. Асмолова
57. Мультисуб'єктна теорія особистості В. Петровського
58. Сенсова сфера особистості в теорії Б. Братуся
59. Концепція диспозиційної регуляції соціальної поведінки особистості В. Ядова
60. Генетична теорія особистості С. Максименка

### 9. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
	Залік	
Мах 60%	Мах 40%	Мах 100%

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59		Fx	необхідне перескладання
1-34	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

### 10. Рекомендована література

#### Основна

1. Асмолов А. Г. Психологія личности: учеб. – М.: Изд-во МГУ, 2000. – 367 с.
2. Бодалев А. А. Психологія о личности. – М.: Изд-во МГУ, 2008. – 188 с.
3. Варій М. Й. Психологія особистості: навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2008. – 592 с.
4. Зейгарник Б. В. Теории личности в зарубежной психологии. – М.: Изд-во МГУ, 2002. – 128 с.
5. Копець Л. В. Психологія особистості: навч. посіб. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 460 с.
6. Куликов Л.В. Психологія личности в трудах отечественных психологов. – СПб.: Питер, 2001. – 420 с.
7. Ліфарєва Н.В. Психологія особистості: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 240 с.
8. Москалець В. П. Психологія особистості: навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2013. – 262 с.
9. Рибалка В. В. Теорії особистості у вітчизняній психології: навч. посіб. – К.: ІПППО АПН України, 2006. – 530 с.



10. Семиченко В. А. Психология личности. – К.: Видавець Ешке О.М., 2001. – 427 с.
11. Слотина Т. В. Психология личности: Учеб. пособие – СПб.: Питер, 2008. – 304 с.
12. Титаренко Т. М. Сучасна психологія особистості. – К.: Марич, 2009. – 232 с.
13. Холл С., Линдсей Г. Теории личности / перев. И. Гриншпуна. – М.: Психотерапия, 2008. – 656 с.
14. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – 608 с.
15. Чумак О. А. Психологія особистості: Навч. посіб. – Старобільськ, 2016. – 289 с.

#### **Додаткова**

16. Берн Э. Трансакционный анализ и психотерапия: пер.с англ. – СПб.: Братство, 2002. – 224 с.
17. Крейн У. Теории развития. Секреты формирования личности. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2002. – 512 с.
18. Лушин П. В. Личностные изменения как процесс: теория и практика. – Одесса: Аспект, 2005. – 334 с.
19. Маклаков А.Г. Общая психология. – СПб.: Питер, 2001. – 592 с.
20. Психология развития от рождения до смерти. Полный курс психологии развития / Под ред. А .А. Реана. – СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2005. – 416 с.
21. Психологія особистості: словник – довідник / за ред. П. П. Горностаєва, Т. М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
22. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. – СПб.: Лань, 2007. – 212 с.
23. Шкурко Т.А. Объяснительные модели социального поведения человека: теоретические подходы, концепции, методический инструментарий: Учеб. пособ. – Ростов-на-Дону, 2014. – 130 с.

#### **11. Інформаційні ресурси**

1. <http://westudents.com.ua/knigi/529-psihologiya-osobistost-stolyarenko-ob.html>
2. [http://repository.dnu.dp.ua:1100/?page=inner\\_material&id=246](http://repository.dnu.dp.ua:1100/?page=inner_material&id=246)
3. <http://smolsoc.ru/index.php/home/2009-12-24-13-38-54/32-2010-08-30-11-31-52/1126-2011-02-09-14-53-37>
4. <http://www.knigikratko.ru/articles/17-luchshih-knig-velikih-psihologov-kotorye-izmenili-nashu-realnost>